

Ο ΟΣΙΟΣ ΡΩΜΥΛΟΣ Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ

(ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Εἰσαγωγή [ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Νικοδήμου Μπαρούση, ἡγουμ.

Ἰ. Μ. Παναγίας Χρυσοποδαριτίσσης Νεζερῶν]

τοῦ βιβλίου: «**ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΡΩΜΥΛΟΥ ΤΟΥ ΕΡΗΜΙΤΟΥ**»,
σειρά «**ΑΝΘΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ**» τ. 6, Ἐκδόσεις «**ΤΗΝΟΣ**» ©)

Ένας ἄλλος σπουδαῖος μαθητὴς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, εἶναι καὶ ὁ βιογραφούμενος ἐδῶ ὁσιος Ρωμύλος. Αὐτὸς ἐγεννήθη περὶ τὸ 1310 μ.Χ. εἰς τὴν περιδοξο πόλι τῆς Βιδύνης, ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὸ ΒΔ ἄκρο τῆς Βουλγαρίας. Ὁ πατέρας του «ρωμαῖος ἦν τὸ γένος», δηλαδὴ Ἕλληνας, καὶ ἡ μητέρα του «ἐκ τῶν βουλγάρων». Ἡ νεανικὴ σύνεσι καὶ ἡ ἀρετὴ του γίνονται γνωστὲς εἰς ὅλους, ἀλλὰ οἱ γονεῖς του προσπαθοῦν νὰ τὸν νυμφεύσουν, ἔστω καὶ χωρὶς τὴν συγκατάθεσί του. Οἱ ἀρνήσεις του γιὰ ἓνα ἐπίγειο γάμο δὲν εὐρισκουν κατανόησι· ἔτσι ἀποφασίζει νὰ ἀσπασθῆ τὸν βίο τῆς ἀσκήσεως, ἔστω καὶ ἄνευ τῆς πατρικῆς συγκαταθέσεως, διότι ἐγνώριζε πὼς «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος». Ἐρχεται ἀνατολικότερα εἰς τὴν περιοχὴ τῆς Ζαγοράς καὶ εἰς τὴν τότε πρωτεύουσα τοῦ κράτους, τὸ κάστρο τοῦ Τυρνόβου. Ὡς «ἡ διψητικοτάτη ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων», ἔτσι καὶ αὐτὸς φλεγόμενος ἀπὸ θεῖο πόθο, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐκεῖ μοναστήρι τῆς Θεομήτορος Ὁδηγητρίας καὶ λαμβάνει τὸ ἀγγελικὸ Σχῆμα, μετονομαζόμενος ἀπὸ Ράϊκος εἰς Ρωμανό. Εἰς ὀλίγο χρονικὸ διάστημα, οἱ πολλὲς ἀρετὲς του, καὶ προπαντὸς «ἡ ἐνοικοῦσα τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ταπείνωσις», τὸν καθιστοῦν ἀγαπητὸ εἰς ὅλους, ὅπου τὸν ὀνομάζουν πλέον Καλορώμανο.

Εἶναι ἡ εὐλογημένη ἐποχὴ ὅπου ἤλθε εἰς τὰ Παρόρια ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης. Ἡ φήμη του ἐξαπλώνεται παντοῦ καὶ ὁ θεῖος Ρωμανὸς ζητεῖ καὶ λαμβάνει τὴν εὐχὴ τοῦ γέροντός του νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὸν Ἕλληνα ἡσυχαστή. Τὸ διακριτικὸ βλέμμα τοῦ ἱεροῦ Σιναΐτου πατρὸς διακρίνει ὅτι ὁ νέος μοναχὸς εἶναι ἐργάτης τῆς ἀρετῆς, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀμελεῖ νὰ τοῦ προσθέσῃ κοπιώδη διακονήματα. Εἰς ὅλα ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὶς προσδοκίαις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, περὶ τὸ 1346 μ.Χ., «διὰ τὸν πειρασμὸν τῶν ληστῶν», ἀναχωρεῖ «τῶν Παρορίων καὶ εἰς τὴν Ζαγοράν» πάλι ἐπιστρέφει. Μετ' ὀλίγον, μαθαίνοντας ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης Ἀλέξανδρος ἀπεδίωξε τοὺς ληστές, ἐπανέρχεται εἰς «τὴν ἔρημο τῶν Παρορίων», συνεχίζων τὴν ἄκρως ἀσκητικὴ βιοτῆ του καὶ κοσμούμενος μὲ «τὴν τῶν δακρῶν δωρεὰν καὶ χάριν». Ὁ φόβος, ὅμως τῶν ἀγαρηνῶν δὲν τοῦ ἐπιτρέπει ἐπὶ πολὺ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἐκεῖ ἡσυχία καὶ «ἄκων εἰς τὴν Ζαγοράν ἀπέρχεται», ἀλλ' ἐκ νέου «εἰς τὰ Παρόρια ἀφικνοῦται, ἐπειδὴ φιλέρημος ἦν». Ἐδῶ λαμβάνει τὸ μέγα ἀγγελικὸ Σχῆμα καὶ «Ρωμύλος μετονομάζεται». Παραμένει ἐπὶ πενταετίαν «παλαίων μετὰ δαιμόνων», ἀλλ' ἐπιστρέφει πάλι διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τὴν Ζαγορά, ἐξ αἰτίας τῶν ἐπιδρομῶν «τῶν τῆς Ἄγαρ ἀπογόνων». Ἀπ' ἐκεῖ συντόμως ἀναχωρεῖ διὰ «τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἄθωνος» καὶ ἐγκαθίσταται «πλησίον τῆς ἱερᾶς λαύρας», ὅπου ἤδη ἀνθεῖ ἡ ἡσυχαστικὴ κίνησι καὶ πολλοὶ «πατέρες ὁμότροποι οἰκοῦν».

Ἀλλὰ τώρα πλέον, οἱ ἀρετὲς του εἶναι πολλὲς καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρυφθῆ, ὡς «πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη». «Πεπειραμένος ὢν τὰ τῶν μοναχῶν» προσελκύει πλήθη «ἀναχωρητῶν καὶ μιγάδων», οἱ ὅποιοι σαγηνεύονται ἀπὸ τοὺς θεῖους λόγους

του, «ὡς ἡ μαγνήτις λίθος ἔλκει τὸν σίδηρον». Βλέπει κανεὶς «κατηφεῖς, ξηρούς, σκληρούς, ἐκ δαιμόνων ἢ ἐξ ἀνθρώπων τοῦτο πάσχοντας», καὶ διὰ τῆς πλήρους χάριτος καὶ δυνάμεως νουθεσίας του, ἀλλὰ καὶ τῆς νηπτικῆς διδασκαλίας του, νὰ φεύγουν «φαιδροὶ τῷ προσώπῳ καὶ τῇ ψυχῇ».

Οἱ τραγικές, ὅμως, ιστορικὲς συνθήκες τῆς ἐποχῆς, καθὼς πλέον ἡ χιλιετὴς Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία συνταράσσεται ἀπὸ τὶς μουσουλμανικὲς βαρβαρικὲς ὀρδές, δὲν ἀφήνουν ἀνεπηρεάστους οὔτε τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Τότε, «οἱ πλείους τῶν ἀναχωρητῶν ἐξέφυγον», καὶ μαζί των οὗτος ὁ Ἅγιος», ὁ ὁποῖος φθάνει εἰς τὸν Αὐλῶνα τῆς Ἀλβανίας. Ἐδῶ, πρὸς χάριν τῶν «μυριοπαθῶν» ἐκείνων ἀνθρώπων, ἀναδεικνύεται «ἰσαπόστολος, πάντας εἰς ἐνότητα τῆς ἀληθοῦς πίστεως συγκαλῶν» μὲ τὸν «κεχαριτωμένον λόγον του». Ἐπειδὴ, ὅμως, «μεγάλως ὑπερετίμων αὐτόν, εἰς τὴν Σερβίαν ἀπέρχεται», πλησίον τοῦ Μοναστηρίου τῆς Ραβενίτσης, ὅπου τελειώνει τὸν πολυάθλο ἐπίγειο βίον του περὶ τὸ 1380. Ὁ Θεός, καὶ μετὰ τὴν κοίμησίν του, τὸν δοξάζει μὲ «τὴν χάριν τοῦ ἰᾶσθαι πᾶσαν ἀσθένειαν καὶ πᾶν πάθος», ὥστε νὰ προσέρχωνται πλήθη ἀνθρώπων διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν τάφο καὶ τὰ τίμια αὐτοῦ λείψανα, τὰ ὁποῖα μέχρι σήμερον φυλάσσονται εἰς τὴν Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ραβανίτσης.

Τὸ γεγονός τῆς συντάξεως Ἀκολουθίας πρὸς τιμὴν του, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Βιδυνίου Ἰωάσαφ, δεκαετία μόλις ἀπὸ τῆς κοιμήσεώς του, δείχνει τὴν γρήγορο ἐξάπλωσι τῆς φήμης του ὡς θαυματοουργοῦ καὶ τὴν ἄμεσο ἀναγνώρισίν του ὡς Ἁγίου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τιμᾶ τὴν μνήμη τοῦ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου. (Ἡ ἡμερομηνία αὐτὴ ἀναφέρεται τὸ πρῶτον εἰς μίαν παράφρασι τοῦ Βίου ἐν ἔτει 1904 -ὅρα σχετικῶς κατωτέρω καὶ εἰς ὄλους τοὺς νεωτέρους Συναξαριστάς. Εἰς τὸν κώδικα 73, ὅμως, τῆς Ἱ. Μ. Δοχειαρίου σημειώνεται: «Μὴν Νοέμβριος κατὰ α΄». Ὁ μακαριστὸς Σέρβος π. Ἰουστίνος Πόποβιτς [ἅγιος] καταχωρεῖ τὴν μνήμη του τῆς 1ης Ἰανουαρίου, ἐνῶ ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης δὲν τὸν ἀναφέρει καθόλου).

Ἕνα ζήτημα τὸ ὅποιον θὰ ξενίσῃ ἴσως τοὺς φιλοθέους ἀναγνωστας καὶ τὸ ὅποιον ἀξιζει, ὅμως, νὰ ἐξετασθῇ εἶναι οἱ συχνὲς μετακινήσεις τοῦ βιογραφουμένου Ὁσίου. Καθ' ὅσον μάλιστα συνέβαιναν εἰς μίαν παλαιότερα ἐποχὴ, ὅπου οἱ μετακινήσεις ἦσαν δυσκολώτερες, ἀλλ' ἰδίως ἐπειδὴ ὁ ὅσιος Ρωμύλος ἀνῆκε εἰς τὴν χορεία τῶν ἡσυχαστῶν Ἁγίων. Τί νὰ εἶπη ὁ σημερινὸς μοναχός, ὁ ὁποῖος ἔχει μὲν δώσει ὑπόσχεσι νὰ «παραμείνῃ τῷ Μοναστηρίῳ ἕως ἐσχάτης του ἀναπνοῆς», ἀλλὰ τὸν δελεάζει ἡ εὐκολία τῆς μετακινήσεως ὅπου εἶναι πολὺ μεγάλη, καὶ δὲν τὸν ἐνισχύει ἡ ἡσυχαστικὴ πνευματικότης ὅπου εἶναι τόσο χαμηλὴ; Εἶναι βεβαίως γεγονός ὅτι σήμερον δὲν μᾶς «χωρὰ ὁ τόπος», καὶ ὅλοι μας, εἴτε μοναχοὶ εἴτε λαϊκοί, μετακινούμεθα συνεχῶς, εὐρισκόμενοι εἰς μίαν διαρκῆ καὶ ἄσκοπο περιπλάνησι. Ὅμως, δὲν μᾶς «χωρὰ ὁ τόπος», ὄχι χάριν τῆς μεγάλης κινητικότητος τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ διότι ἔχομε, κατὰ βάθος, ἓνα ἀνυπότακτο «Ἐγώ», ὅπου δὲν θέλει νὰ δεσμευθῇ εἰς ἓνα ὀρισμένο τόπο, νὰ σταθῇ εἰς ἓνα σημεῖο ἐφ' ὅρου ζωῆς. Νιώθομε τὸν χῶρο ὡς ἓνα ἀφηρημένο πεδίο καὶ ἡ ἀντίληψίς μας γι' αὐτόν, ὡς ἄμεσο ἀποτέλεσμα τῆς φυσιοκρατικῆς παιδείας μας, εἶναι μηχανιστικὴ ἢ ἔστω συναισθηματικὴ. Δὲν διανοούμεθα νὰ δημιουργήσωμε ἓνα τύπο σχέσεως μὲ τὸν χῶρο, νὰ δεθοῦμε μὲ ἓνα τόπο, νὰ περιορισθοῦμε εἰς ἓνα μέρος, ὅπως τὸ οἰκιακὸ δωμάτιο ἢ τὸ μοναχικὸ κελλί, τὸ ὁποῖο εἶναι ἱκανὸ νὰ «μᾶς διδάξῃ τὰ πάντα», κατὰ τὸν ἄββα Μωϋσῆ. Ἀλλ' οἱ μετακινήσεις τοῦ βιογραφουμένου Ὁσίου εἶχαν ἓνα διαφορετικὸ χαρακτήρα ἀπὸ τὸν σημερινὸ ἀενάως περιπλανώμενο τρόπο ζωῆς μας, γιατί δὲν συνδέονται τόσο μὲ τὴν ἐσωτερικὴν του παρόρμησι, ὅσο μὲ τὶς

ἐξωτερικὲς ἱστορικὲς συνθήκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ἴδιος ἦτο ἓνας μοναχὸς ἄκρας ἡσυχαστικῆς νοοτροπίας, ὅπως ἀμέσως θὰ διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, μὲ πλήρη ἀποταγὴ τῶν ἐγκοσμίων, βαθὺ πόθο τῆς ἐρημικῆς ζωῆς, μεγάλη διάθεσι ὑπακοῆς, συνεχῆ ἀποφυγὴ τῆς συγχύσεως καὶ τῶν ματαίων μεριμνῶν. Εἶχε τὴν συνείδησι κάθε φορὸν πῶς, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐξ ἀνάγκης μετεκινεῖτο, θὰ διέμενε ἕως τέλους τῆς ζωῆς του, κάτι ὅπου ἀποτελεῖ ἀσφαλὲς κριτήριον ἀπλανοῦς ἀσκητικοῦ βίου. Ἀλλ' οἱ συνεχεῖς ἐπιδρομὲς τῶν Τούρκων, ὅπου ὄλοεν καὶ περισσότερο εἰσέδουαν εἰς τὰ ἐδάφη τῆς ἐξησθενημένης Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, δὲν ἐπέτρεπαν ἐπὶ πολὺ εἰς τοὺς κατοίκους, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς μοναχοὺς, νὰ ἡσυχάζουν καὶ νὰ ζοῦν ἀπερισπάστως. Μέσα εἰς τέτοιες τραγικὲς συνθήκες ἀκουσίου ξερριζωμοῦ, ἡ μόνη μετὰ Θεὸν παρηγορία τῶν ἦτο ἡ οἰκουμενικὴ συνείδησι, τὴν ὁποίαν ἐνέπνεαν οἱ ἀρχαὶ τοῦ ἡσυχασμοῦ καὶ ἐνεθάρρυνε ἡ πανορθόδοξος ἔννοια τοῦ Ρωμαίου (Ρωμηοῦ ἢ Βυζαντινοῦ) πολίτου, ὥστε μετακινούμενοι εἰς ὄλον τὸ πλάτος τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου νὰ αἰσθάνωνται γνῶριμοι καὶ οἰκεῖοι, ὡσὰν εἰς τὴν ἰδιαιτέρα πατρίδα των.